

Paragraaf 6.1 Wat doet de overheid voor ons?

Overheid

- Rijk
- Provincie
- Gemeente

Internet verwijzing:
www.overheid.nl

Sectoren

= aanbieden van goederen en diensten (producten)

- Particuliere sector = bedrijven die hun producten aanbieden met als doel om winst te maken
- Collectieve sector = overheid en de instellingen van sociale zekerheid met als doel het algemeen nut te dienen

Privatiseren

= een bedrijf dat overstapt van de collectieve sector naar de particuliere sector, omdat de overheid vindt dat deze diensten niet meer tot haar taken behoort (NS & KPN/Post NL)

Nationaliseren

= een bedrijf dat overstapt van de particuliere sector naar de collectieve sector, omdat de overheid vindt dat deze diensten tot haar taken behoort (tijdelijk ING & ABN AMRO)

Uitbesteden

= de overheid schakelt voor bepaalde taken particuliere bedrijven in, omdat zij dit efficiënter (beter en goedkoper) kunnen (openbaar vervoer & ophalen van vuilnis)

Sociale zekerheid

= de wetten die recht geven op een inkomen dat voldoende is om van te kunnen leven en op de nodige zorg bij ziekte

Marktwerking

= aanbieders van producten concurreren met elkaar op prijs en kwaliteit om te overleven (lage prijs, dus lage kosten)

Concurrentie

= de strijd tussen twee of meer bedrijven om de consument

Collectieve goederen = goederen en diensten die voor iedereen van belang kunnen zijn

- Worden door de overheid geheel of gedeeltelijk gefinancierd
- Worden door de overheid aangeboden, omdat
  - De burger niet bereid is hiervoor individueel voor te betalen (dijken & brandweer)
  - De overheid de kwaliteit wil garanderen en betaalbaar houden voor de burger (scholen & zorg)
  - Bij wet is vast gelegd dat de overheid dit alleen mag aanbieden (justitie & politie)

Europese Unie (EU)

= sommige taken van het Rijk zijn overgedragen aan de EU. De EU bepaalt steeds meer de regels voor alle bedrijven binnen de EU

Subsidies

= een financiële bijdrage door de overheid, waardoor producten goedkoper worden voor de consument en een consument gestimuleerd wordt deze producten te kopen (isolatie & zonnepanelen)

Accijnzen

= een extra belasting op producten geheven door de overheid, waardoor producten duurder worden voor de consument en consumptie wordt afgeremd

- Alcohol
- Tabak
- Brandstof

Belastingen

= een verplichte bijdrage die de burgers en bedrijven aan de overheid betalen

Paragraaf 6.2 Waar gaat ons geld naartoe?

Inkomsten van de gemeente

- Rijk
- Gemeentelijke belastingen
  - Onroerendzaakbelasting (ozb)
  - Hondenbelasting
  - Toeristenbelasting

Prinsjesdag = de derde dinsdag van september waarop de rijksbegroting gepresenteerd wordt

Rijksbegroting = overzicht van de verwachte inkomsten en uitgaven in een jaar van het rijk

Miljoenennota = een toelichting op de rijksbegroting

Belastingen

- Directe belastingen = belasting die je direct aan de belastingdienst betaald over
  - Inkomen = loonbelasting / inkomstenbelasting
  - Winst = inkomstenbelasting / vennootschapsbelasting
  - Vermogen = vermogensbelasting
- Indirecte belastingen = belasting die je via de producent aan de belastingdienst betaald over
  - Producten = btw / accijnzen

Btw = belasting toegevoegde waarde of omzetbelasting is een belasting die wordt geheven over producten (kostprijsverhogende belasting).

Af te dragen Btw = de producent mag de door hem betaalde Btw in mindering brengen op de door hem ontvangen Btw. Het overige moet de producent eenmaal in de drie maanden overmaken aan de belastingdienst.

Paragraaf 6.3 Hoe sociaal zijn we?

Verzorgingsstaat = de overheid garandeert voor ieder inwoner:

- Bestaansminimum
- Gezondheidszorg
- Huisvesting
- Onderwijs

Sociaal minimum = een door de overheid vastgesteld bedrag dat je nodig hebt om van de kunnen leven (bestaansminimum)

Sociale zekerheid stelsel

- Sociale voorzieningen
  - Voor wie = alle inwoners
  - Voorbeelden
    - WWB = Wet Werk en Bijstand, bijstandsuitkering
    - AKW = Algemene Kinderbijslagwet
    - Wajong = Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten
  - Financiering = wordt betaald uit belastinggeld
- Volksverzekeringen
  - Voor wie = alle inwoners
  - Voorbeelden
    - AOW = Algemene Ouderdomswet
    - ANW = Algemene Nabestaandewet
  - Financiering = premie wordt betaald door mensen met een inkomen
- Werknemersverzekeringen
  - Voor wie = (oud)werknemers
  - Voorbeelden
    - WW = Werkloosheidswet
    - WIA = Wet Inkomen naar Arbeidsvermogen
  - Financiering = premie wordt betaald door mensen met een inkomen

Vergrijzing = de bevolking bestaat in verhouding uit meer ouderen dan jongeren

Paragraaf 6.4 Waarom stuurt de overheid bij?

Betaalbaarheid sociaal zekerheidsstelsel

- Uitkeringen verlagen
- Inkomsten verhogen
  - Meer premie / belasting betalen
  - Langer doorwerken (pensioengerechtigde leeftijd verhogen)
- Toetredingsnormen veranderen
  - Werkgevers meer verantwoordelijkheid geven

- Actieven = mensen met betaald werk
- Inactieven = mensen zonder betaald werk

Herverdeling van inkomens = de actieven verdienen hun eigen inkomen en betalen premies en belastingen waarvan het inkomen (uitkeringen) voor de inactieven betaald wordt